

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ
ТА АУДИТУ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА
СТРАХУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
Л.Є. Момотюк
01 вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 26 БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

(назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти **бакалавр**

Галузь знань **07 «Управління та адміністрування»**

Спеціальність **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

Освітньо-професійна програма **«Фінанси, банківська справа та страхування»**

Київ
2022 рік

Робоча програма з дисципліни «Бюджетна система» для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», «31» серпня 2022 року. – 35 с.

Розробник: **Бондарук Т. Г.**, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, доктор економічних наук, професор.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Протокол від “30” серпня 2022 року № 1

Схвалено Вченою радою фінансово-економічного факультету НАСООА
Протокол від “31” серпня 2022 року № 1

©Бондарук Т. Г.

©НАСООА, 2022 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	07 «Управління та адміністрування» Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Обов'язкова
Модулів – 2	Освітньо-професійна програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		4-й
		Семестр
Загальна кількість годин – 120		7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача вищої освіти – 5	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лекції
		28 год.
		Практичні, семінарські
		28 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
64 год.		
		Вид контролю: іспит

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування базових знань щодо функціонування бюджетної системи, формування фахових компетентностей з питань розвитку бюджетної системи.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є опанування знаннями стосовно системи фінансово-економічних відносин, що виникають в процесі формування та розвитку бюджетної системи.

Міждисциплінарні зв'язки вивчення навчальної дисципліни «Бюджетна система» ґрунтуються на знаннях навчальних дисциплін «Фінанси» та є основою для вивчення дисциплін «Податкова система», «Місцеві фінанси».

2.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Бюджетна система» полягають у:

- засвоєнні теоретичних основ формування й використання бюджетних коштів;
- розумінні засад бюджетного устрою й принципів побудови бюджетної системи;
- формуванні теоретичних і практичних знань щодо методів і джерел формування доходів бюджету та напрямів і форм фінансування видатків;
- оволодінні методикою визначення обсягів бюджетних видатків, які забезпечують реалізацію функцій держави;
- формуванні знань з питань функціонування державного кредиту та управління державним боргом.

2.3. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:

- сутність, функції та характерні ознаки бюджету;
- необхідність та можливості використання бюджету держави як інструменту впливу на економічні процеси;
- принципи та методи бюджетного планування;
- сутність, види та основні причини виникнення бюджетного дефіциту;
- основні засади бюджетного устрою та принципи побудови бюджетної системи України;
- зміст та види міжбюджетних відносин, особливості їх організації;
- склад та структуру доходів бюджету;
- склад та особливості планування та фінансування видатків бюджету; сутність, передумови та необхідність державного кредиту;
- характеристику видатків на обслуговування державного боргу.

вміти:

- аналізувати склад та структуру доходів та видатків бюджету;
- аналізувати виконання доходної та видаткової частин бюджету;
- аналізувати динаміку та причини виникнення, планувати джерела покриття та методи скорочення дефіциту бюджету;

- планувати видатки бюджету за галузями згідно встановлених нормативів;
- працювати з законодавчою та нормативною базою з питань бюджетної системи України;
- аналізувати вплив інструментів бюджетного регулювання на економічну систему держави;
- проводити аналіз динаміки, складу та структури державного боргу.

2.4. Найменування компетентностей, формування яких забезпечує вивчення навчальної дисципліни:

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення

2.5 Передумови для вивчення навчальної дисципліни– наявність систематичних та ґрунтовних знань з компонентів професійної підготовки освітньої програми, зокрема «Історія економіки та економічної думки», «Міжнародна економіка», «Фінанси».

2.6. Програмні результати навчання:

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Сутність, призначення та роль бюджету

Функції держави як визначальний чинник формування бюджету. Державний бюджет як економічна категорія. Взаємозв'язок бюджету з іншими економічними категоріями. Місце і роль бюджету в системі фінансових відносин. Бюджетна централізація ВВП та її об'єктивні межі. Тенденція зростання бюджетної централізації ВВП, чинники, що протидіють цій тенденції. Забезпечення оптимальних пропорцій розподілу і перерозподілу ВВП. Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані із суб'єктивним формуванням бюджету та способи їхнього вирішення. Характеристика грошових відносин, що становлять зміст державного бюджету. Місце і роль бюджету в системі фондів грошових коштів. Державний бюджет як централізований фонд грошових коштів держави, його характерні ознаки. Місце і роль бюджету у фінансовій системі України. Державний бюджет як центральна ланка фінансової системи. Функції бюджету, їх характеристика. Бюджетна політика Української держави, її особливості та значення. Бюджетна стратегія і бюджетна тактика держави в ринкових умовах господарювання.

Ключові слова: державний бюджет, бюджетна політика, бюджетний механізм, бюджетні права, бюджетна ініціатива, бюджетний процес.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

Допоміжна: [2, 9]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4]

Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави

Місце і роль державного бюджету в системі фінансових планів. Державний бюджет як основний фінансовий план. Взаємозв'язок державного бюджету з іншими фінансовими планами України. Відмінності між бюджетом як фінансовим планом та бюджетом як економічною категорією. Правовий характер бюджету, його чинники. Бюджет як віддзеркалення економічної, соціальної і міжнародної політики держави. Поточний бюджет. Бюджет розвитку місцевих бюджетів. Сутність, принципи і завдання бюджетного планування в сучасних умовах господарювання. Бюджетне планування як складова частина фінансового планування. Місце і роль бюджетного планування у системі соціально-економічного планування в Україні. Етапи та методи бюджетного планування. Основи побудови Державного бюджету України. Бюджетний період.

Ключові слова: фінансовий план, поточний бюджет, бюджетне планування, бюджет розвитку, фінансове забезпечення, фінансове регулювання, бюджетна децентралізація.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

Допоміжна: [2, 3, 7, 9, 10, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 23]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11]

Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування

Стан бюджету: рівновага доходів і видатків, бюджетний профіцит, бюджетний дефіцит. Фактори, що впливають на стан бюджету. Бюджетний дефіцит, його сутність, причини виникнення, соціально-економічні наслідки, джерела фінансування, шляхи та методи подолання. Бюджетний дефіцит в сучасних умовах державного регулювання економіки. Класифікація бюджетного дефіциту. Розрахунок абсолютних і відносних показників бюджетного дефіциту. Співвідношення ВВП держави та обсягів бюджетного дефіциту.

Ключові слова: бюджетний дефіцит, бюджетний профіцит, баланс бюджету, державний борг, дефіцитне фінансування, дефолт, монетизація бюджетного дефіциту, секвестр бюджету, фінансування бюджету, сеньйораж.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

Допоміжна: [2, 3, 9, 10, 11, 12, 22]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4]

Тема 4. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України

Основи бюджетного устрою: встановлення принципів побудови бюджетної системи; виділення окремих видів бюджетів; розподіл доходів і видатків між окремими ланками бюджетної системи; встановлення характеру взаємовідносин між бюджетами. Поняття бюджетної системи. Структура бюджетної системи України, взаємозв'язок між окремими ланками бюджетної системи. Принципи побудови бюджетної системи України та їх характеристика. Бюджетні повноваження учасників бюджетного процесу. Бюджетні повноваження Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради АРК, Ради Міністрів АРК, обласних та районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських, селищних та сільських рад. Бюджетна класифікація. Значення бюджетної класифікації для прогнозування доходів і видатків бюджетів та їх виконання. Структура бюджетної класифікації. Класифікація доходів бюджету; класифікація видатків (в тому числі за вирахуванням погашення) бюджету; класифікація

фінансування бюджету; класифікація боргу.

Ключові слова: бюджетний устрій, бюджетна система, доходи бюджету, видатки бюджету, бюджетна класифікація, бюджетні права.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

Допоміжна: [3, 7, 9, 10, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 21]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11]

Тема 5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання

Засади розмежування доходів і видатків між окремими бюджетами. Фактори, що визначають порядок і пропорції розподілу доходів між бюджетами. Власні та закріплені доходи місцевих бюджетів. Чинники і порядок закріплення доходів. Види регулюючих доходів і порядок бюджетного регулювання. Склад доходів, що закріплюються за місцевими бюджетами та враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів. Доходи місцевих бюджетів, що не враховуються при обсягу міжбюджетних трансфертів. Поняття та мета регулювання міжбюджетних відносин. Критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України. Місцеві бюджети, їх місце у бюджетній системі України та роль у соціально-економічному розвитку регіонів і адміністративно-територіальних утворень. Видатки, що здійснюються з місцевих бюджетів та враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Видатки місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Види міжбюджетних трансфертів.

Ключові слова: міжбюджетні відносини, фінансове вирівнювання, бюджетне регулювання, міжбюджетні трансферти, бюджетні трансферти.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

Допоміжна: [1, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 15, 17, 27]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5]

Тема 6. Система доходів бюджету

Методи формування доходів бюджету. Доходи держави від підприємницької діяльності. Доходи від державних майна, угідь, послуг. Податковий метод мобілізації доходів бюджету. Державні позики. Джерела формування доходів бюджету. ВВП і національний дохід як основа дохідної бази бюджету. Причини й умови використання національного багатства для

формування доходів бюджету. Склад, структура та динаміка доходів Державного бюджету України, обласних, районних, міських, селищних і сільських бюджетів. Класифікація доходів Правове регулювання формування доходів. Організація мобілізації доходів бюджету.

Ключові слова: доходи бюджету, податкові надходження, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, цільові фонди, офіційні трансферти.

Рекомендована література:

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

Допоміжна: [6, 8, 10, 25, 26, 27]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5]

Тема 7. Система видатків бюджету

Склад, структура та динаміка видатків Державного бюджету України. Функції держави, їх вплив на склад і структуру видатків бюджету. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку. Наукова класифікація видатків бюджету, її ознаки. Процесуальна класифікація видатків бюджету: програмна, функціональна, відомча та економічна. Оптимізація структури видатків бюджету, її критерії. Видатки бюджету на економічну діяльність та науку. Роль держави у забезпеченні макроекономічної стабілізації та економічного зростання. Форми державного впливу на розвиток економіки. Регуляторна політика і бюджетні інструменти фінансового регулювання економічного циклу. Завдання, засади і методологічні основи прямого державного фінансування економіки. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу. Соціальні видатки бюджету як відображення соціальної політики держави. Типи соціальної політики та їх вплив на обсяги бюджетною фінансування бюджетних видатків. Склад соціальних видатків: видатки на соціальний захист, соціальне забезпечення і соціальну сферу. Видатки бюджету на оборону та управління.

Ключові слова: видатки бюджету, бюджетне фінансування, поточні видатки, видатки розвитку, державні дотації, розпорядники бюджетних коштів, єдиний кошторис доходів та видатків, нормування видатків.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

Допоміжна: [6, 8, 10, 16, 24]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5]

Тема 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку

Роль держави у забезпеченні макроекономічної стабілізації та економічного зростання. Форми державного впливу на розвиток економіки. Регуляторна політика і бюджетні інструменти фінансового регулювання економічного циклу. Завдання, засади і методологічні основи прямого державного фінансування економіки.

Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце у розвитку економіки. Напрями і форми бюджетного фінансування економіки. Умови надання державної фінансової підтримки.

Бюджетні інвестиції, їх види. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. Відомча система фінансування та фінансування інвестиційних проектів. Конкурсний відбір об'єктів бюджетного інвестування, його завдання і критерії. Бюджетне фінансування інвестиційних проектів за рахунок цільових державних позик.

Бюджетні кредити, порядок їх видачі і погашення. Порядок дотування збиткових підприємств. Шляхи фінансового оздоровлення державного сектора і ліквідації збитковості.

Галузева структура видатків бюджету на економічну діяльність. Особливості фінансування видатків на розвиток промисловості та енергетики, будівництва, транспорту, зв'язку, телекомунікацій та інформатики, сільського та лісового господарства, на розвиток місцевої інфраструктури та комунальної власності. Операційні витрати, їх склад і призначення. Роль і місце бюджету у фінансуванні операційних витрат.

Видатки бюджету на науку. Організація наукових досліджень і джерела їх фінансування. Фінансування фундаментальних досліджень у наукових установах Академії наук України, у відомчих наукових закладах та вищих закладах освіти. Кошторисне фінансування наукових закладів і наукових програм.

Ключові слова: видатки бюджету на економічну діяльність, бюджетні інвестиції, бюджетне фінансування економіки, видатки бюджетів на розвиток сільських, лісових господарств та мисливства, видатки на науку.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

Допоміжна: [6, 8, 10, 16, 24]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9]

Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу

Форми й види соціального захисту населення. Склад видатків бюджету на соціальний захист населення, їх роль в умовах переходу до ринкової економіки. Форми і методи фінансового забезпечення установ соціальної

сфери. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери, його організація, основа кошторисного фінансування.

Засади бюджетного фінансування освіти, роль і місце бюджету у системі фінансового забезпечення освітніх закладів.

Видатки бюджету на освіту, їх склад і структура. Бюджетні заклади освіти, особливості організації їх діяльності. Фінансування загальноосвітніх шкіл.

Бюджетне фінансування вищої освіти. Особливості кошторисного планування і фінансування у вищих закладах освіти.

Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх склад і структура. Засади бюджетного фінансування охорони здоров'я, роль і місце бюджету у фінансовому забезпеченні медицини.

Бюджетні заклади охорони здоров'я, організація їх фінансової діяльності, Фінансування медичних установ за нормативом бюджетних видатків на одного жителя. Особливості організації фінансової діяльності закладів охорони здоров'я в умовах страхової медицини.

Бюджетне фінансування закладів культури, склад видатків.

Бюджетне фінансування розвитку фізичної культури і спорту. Роль бюджету в державній підтримці олімпійського руху.

Склад видатків на фізичну культуру і спорт, порядок їх планування і фінансування.

Ключові слова: видатки на соціальний захист та соціальну сферу, видатки бюджету на освіту, видатки бюджету на освіту, кошторисне фінансування, видатки бюджету на розвиток фізичної культури та спорту, видатки на фінансування культурно-освітніх заходів.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

Допоміжна: [5, 6, 8, 10, 11, 12, 16, 20]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11]

Тема 10. Видатки бюджету на оборону та управління

Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону. Військова доктрина країни та її вплив на рівень видатків на оборону. Склад і характеристика видатків на національну оборону, порядок їх планування і фінансування.

Система і структура органів управління в Україні та джерела їх фінансового забезпечення. Видатки бюджетів на державне управління, їх склад і характеристика. Видатки на утримання органів законодавчої, виконавчої влади та місцевого самоврядування. Видатки на судові та правоохоронні органи, прокуратуру. Видатки на утримання фінансових, фіскальних та митних органів. Порядок кошторисного планування та

фінансування видатків бюджетів на управління.

Ключові слова: видатки бюджету на оборону, управління видатками бюджету, видатки бюджету на фінансування управлінських функцій держави, видатки бюджету на судову владу.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

Допоміжна: [13, 18, 19, 22, 23, 24]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу

Економічна сутність державного кредиту. Форми державного кредиту.

Державний борг, його структура. Внутрішній та зовнішній, поточний та капітальний державний борг. Обслуговування державного боргу. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. Управління державним боргом та його обслуговування. Методи управління державним боргом: конверсія, консолідація, уніфікація позики, обмін облігацій за регресивним співвідношенням, відстрочка погашення, анулювання. Політика реструктуризації державного боргу та місцевих запозичень.

Проблеми і напрями удосконалення управління й обслуговування державного зовнішнього боргу України

Ключові слова: державний кредит, державний борг, боргові зобов'язання, місцевий борг, бюджетні видатки.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

Допоміжна: [1, 16]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. СУТНІСТЬ БЮДЖЕТУ					
Сутність, призначення та роль бюджету	8	2	2		4
Бюджет як основний фінансовий план держави	10	2	2		6
Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування	12	4	4		9
Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України	10	2	2		6
Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	11	2	2		7
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	56	12	12		32
Змістовий модуль 2. СТРУКТУРА БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ					
Система доходів бюджету	10	4	4	-	2
Система видатків бюджету	16	4	4		8
Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку	10	2	2		6
Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу	10	2	2		6
Видатки бюджету на оборону та управління	8	2	2		4
Видатки бюджету на обслуговування державного боргу	10	2	2		6
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	64	16	16		32
Усього годин	120	28	28		64

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	<p>Тема 1. Сутність, призначення та роль бюджету</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна природа та сутність бюджету. Призначення та роль бюджету. 2. Бюджетна політика як складова фінансової політики. 3. Роль бюджету у фінансово-кредитному механізмі. 	2
2	<p>Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та значення бюджету держави як фінансового плану. 2. Бюджет як розпис доходів і видатків. Бюджетне планування та прогнозування. 3. Правовий характер бюджету як фінансового плану, його чинники. 4. Принципи і методи бюджетного планування. 	2
3	<p>Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бюджетний дефіцит: поняття види та наслідки. 2. Концепції збалансування бюджету. 3. Причини виникнення та джерела покриття дефіциту. 	4
4	<p>Тема 4. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та основи бюджетного устрою. 2. Принципи бюджетного устрою. 3. Бюджетна система України, її склад та структура. 	2
5	<p>Тема 5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст міжбюджетних відносин та особливості їх організації. 2. Сутність і стан фінансового вирівнювання. 3. Бюджетне регулювання, його цілі та методи. 4. Бюджетні трансферти та їх види. 	2

6	<p>Тема 6. Система доходів бюджету</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи та джерела формування доходів бюджету. 2. Склад і структура доходів бюджету України. 3. Податкові та неподаткові надходження бюджету. 	4
7	<p>Тема 7. Система видатків бюджету</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Склад і структура видатків бюджету України. Економічна сутність видатків бюджету. 2. Класифікація видатків бюджету. 3. Бюджетне фінансування. 	4
8	<p>Тема 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Призначення і склад видатків на економічну діяльність держави. 2. Видатки бюджету на науку. 	2
9	<p>Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Склад видатків на соціальний захист і соціальну сферу. 2. Основи кошторисного фінансування. 3. Видатки бюджету на фінансування освіти. 4. Видатки бюджету на фінансування охорони здоров'я. 5. Видатки бюджету на фінансування культурно-освітніх закладів. 	2
10	<p>Тема 10. Видатки бюджету на оборону та управління</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Видатки бюджету на фінансування національної оборони. 2. Видатки бюджету на фінансування управлінських функцій держави. 	2

11	Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державний кредит як специфічна форма фінансових відносин. Чинники та форми державного кредиту, їх призначення. 2. Державний борг, його структура. 3. Обслуговування державного боргу. 4. Управління державним боргом. 	2
	Разом	28

6. Теми семінарських і практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Тема 1. Сутність, призначення та роль бюджету <ol style="list-style-type: none"> 1. Бюджет як економічна категорія. 2. Економічна природа та сутність бюджету. 3. Призначення та роль бюджету. 4. Бюджетна політика як складова фінансової політики. 5. Призначення та структура бюджетного механізму. 6. Роль бюджету у фінансово-кредитному механізмі. 7. Завдання до теми. 	2
2	Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та значення бюджету держави як фінансового плану. 2. Бюджет як розпис доходів і видатків. 3. Поняття бюджетної класифікації. 4. Бюджетне планування та прогнозування. 5. Загальний та спеціальний фонди бюджету. 6. Правовий характер бюджету як фінансового плану, його чинники. 7. Принципи і методи бюджетного планування. 8. Завдання до теми. 	2

3	<p>Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бюджетний дефіцит: поняття види та наслідки. 2. Концепції збалансування бюджету. 3. Причини виникнення та джерела покриття дефіциту. 4. Методи обмеження та шляхи скорочення дефіциту бюджету. 5. Завдання до теми. 	4
4	<p>Тема 4. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та основи бюджетного устрою. 2. Принципи бюджетного устрою. 3. Бюджетна система України, її склад та структура. 4. Завдання до теми. 	2
5	<p>Тема 5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст міжбюджетних відносин та особливості їх організації. 2. Сутність і стан фінансового вирівнювання. 3. Бюджетне регулювання, його цілі та методи. 4. Бюджетні трансферти та їх види. 5. Завдання до теми. 	2
6	<p>Тема 6. Система доходів бюджету</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи та джерела формування доходів бюджету. 2. ВВП як основа доходної бази бюджету. 3. Склад і структура доходів бюджету України. 4. Податкові та неподаткові надходження бюджету. 5. Завдання до теми. 	4
7	<p>Тема 7. Система видатків бюджету</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація видатків бюджету. 2. Склад і структура видатків бюджету України. 3. Бюджетне фінансування. 4. Економічна сутність видатків бюджету. 5. Видатки Державного бюджету. 6. Видатки місцевих бюджетів. 7. Система бюджетного фінансування. 	4

	8. Завдання до теми.	
8	<p>Тема 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Призначення і склад видатків на економічну діяльність держави. 2. Видатки бюджету на науку. 3. Завдання до теми. 	2
9	<p>Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Склад видатків на соціальний захист і соціальну сферу. 2. Основи кошторисного фінансування. 3. Видатки бюджету на фінансування освіти. 4. Видатки бюджету на фінансування охорони здоров'я. 5. Видатки бюджету на фінансування культурно-освітніх закладів. 6. Видатки бюджету на фінансування фізичної культури і спорту та молодіжної політики. 7. Завдання до теми. 	2
10	<p>Тема 10. Видатки бюджету на оборону та управління</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Видатки бюджету на фінансування національної оборони. 2. Видатки бюджету на фінансування управлінських функцій держави. 3. Завдання до теми. 	2
11	<p>Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державний кредит як специфічна форма фінансових відносин. Чинники та форми державного кредиту, їх призначення. 2. Державний борг, його структура. 3. Обслуговування державного боргу. 4. Управління державним боргом. 5. Завдання до теми. 	2
	Разом	28

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Сутність, призначення та роль бюджету</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функції держави як визначальний чинник формування бюджету. 2. Взаємозв'язок бюджету з іншими економічними категоріями. 3. Місце і роль бюджету в системі фінансових відносин. 4. Бюджетна централізація ВВП та її об'єктивні межі. Тенденція зростання бюджетної централізації ВВП, чинники, що протидіють цій тенденції. 5. Забезпечення оптимальних пропорцій розподілу і перерозподілу ВВП. 6. Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані із суб'єктивним формуванням бюджету та способи їхнього вирішення. 7. Місце і роль бюджету в системі фондів грошових коштів. 8. Державний бюджет як централізований фонд грошових коштів держави, його характерні ознаки. 	4
2	<p>Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце і роль державного бюджету в системі фінансових планів. 2. Взаємозв'язок державного бюджету з іншими фінансовими планами України. 3. Відмінності між бюджетом як фінансовим планом та бюджетом як економічною категорією. 4. Правовий характер бюджету, його чинники. 5. Бюджет як віддзеркалення економічної, соціальної і міжнародної політики держави. 6. Поточний бюджет. Бюджет розвитку місцевих бюджетів. 7. Сутність, принципи і завдання бюджетного планування в сучасних умовах господарювання. 8. Бюджетне планування як складова частина фінансового планування. 	6
3	<p>Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фактори, що впливають на стан бюджету. Бюджетний дефіцит, його сутність, причини виникнення, соціально-економічні наслідки, джерела фінансування, 	9

	<p>шляхи та методи подолання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Бюджетний дефіцит в сучасних умовах державного регулювання економіки. 3. Розрахунок абсолютних і відносних показників бюджетного дефіциту. 4. Співвідношення ВВП держави та обсягів бюджетного дефіциту. 	
4	<p>Тема 4. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основи бюджетного устрою: встановлення принципів побудови бюджетної системи; виділення окремих видів бюджетів. 2. Структура бюджетної системи України, взаємозв'язок між окремими ланками бюджетної системи. 3. Принципи побудови бюджетної системи України та їх характеристика. 4. Бюджетні повноваження учасників бюджетного процесу. 5. Значення бюджетної класифікації для прогнозування доходів і видатків бюджетів та їх виконання. 6. Структура бюджетної класифікації. Класифікація доходів бюджету; класифікація видатків (в тому числі за вирахуванням погашення) бюджету; класифікація фінансування бюджету; класифікація боргу. 	6
5	<p>Тема 5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Засади розмежування доходів і видатків між окремими бюджетами. 2. Фактори, що визначають порядок і пропорції розподілу доходів між бюджетами. 3. Власні та закріплені доходи місцевих бюджетів. Чинники і порядок закріплення доходів. 4. Види регулюючих доходів і порядок бюджетного регулювання. 	7
6	<p>Тема 6. Система доходів бюджету</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доходи держави від підприємницької діяльності. 2. Доходи від державних майна, угідь, послуг. 3. Податковий метод мобілізації доходів бюджету. 4. Державні позики. 	2

	<p>5. Склад, структура та динаміка доходів Державного бюджету України.</p> <p>6. Правове регулювання формування доходів. Організація мобілізації доходів бюджету.</p>	
7	<p>Тема 7. Система видатків бюджету</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Склад, структура та динаміка видатків Державного бюджету України. 2. Функції держави, їх вплив на склад і структуру видатків бюджету. 3. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку. 4. Наукова класифікація видатків бюджету, її ознаки. 5. Процесуальна класифікація видатків бюджету: програмна, функціональна, відомча та економічна. 6. Оптимізація структури видатків бюджету, її критерії. 7. Регуляторна політика і бюджетні інструменти фінансового регулювання економічного циклу. 	8
8	<p>Тема 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль держави у забезпеченні макроекономічної стабілізації та економічного зростання. 2. Форми державного впливу на розвиток економіки. 3. Регуляторна політика і бюджетні інструменти фінансового регулювання економічного циклу. 4. Завдання, засади і методологічні основи прямого державного фінансування економіки. 5. Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце у розвитку економіки. 6. Напрями і форми бюджетного фінансування економіки. Умови надання державної фінансової підтримки. 7. Бюджетні інвестиції, їх види. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. 8. Відомча система фінансування та фінансування інвестиційних проектів. 9. Бюджетне фінансування інвестиційних проектів за рахунок цільових державних позик. 10. Галузева структура видатків бюджету на економічну діяльність. 11. Видатки бюджету на науку. Організація наукових 	6

	<p>досліджень і джерела їх фінансування.</p> <p>12.Фінансування фундаментальних досліджень у наукових установах Академії наук України, у відомчих наукових закладах та вищих закладах освіти.</p> <p>13.Кошторисне фінансування наукових закладів і наукових програм.</p>	
9	<p>Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Форми і методи фінансового забезпечення установ соціальної сфери. 2. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери, його організація, основа кошторисного фінансування. 3. Засади бюджетного фінансування освіти, роль і місце бюджету у системі фінансового забезпечення освітніх закладів. 4. Видатки бюджету на освіту, їх склад і структура. Бюджетні заклади освіти, особливості організації їх діяльності. Фінансування загальноосвітніх шкіл. 5. Бюджетне фінансування вищої освіти. Особливості кошторисного планування і фінансування у вищих закладах освіти. 6. Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх склад і структура. 7. Бюджетне фінансування закладів культури, склад видатків. 8. Бюджетне фінансування розвитку фізичної культури і спорту. 	6
10	<p>Тема 10. Видатки бюджету на оборону та управління</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону. 2. Військова доктрина країни та її вплив на рівень видатків на оборону. 3. Склад і характеристика видатків на національну оборону, порядок їх планування і фінансування. 4. Видатки бюджетів на державне управління, їх склад і характеристика. 5. Видатки на утримання органів законодавчої, виконавчої влади та місцевого самоврядування. 6. Видатки на судові та правоохоронні органи, прокуратуру. 	4

	<p>7. Видатки на утримання фінансових, фіскальних та митних органів.</p> <p>8. Порядок кошторисного планування та фінансування видатків бюджетів на управління.</p>	
11	<p>Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державний борг, його структура. 2. Внутрішній та зовнішній, поточний та капітальний державний борг. 3. Обслуговування державного боргу. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. 4. Управління державним боргом та його обслуговування. 5. Методи управління державним боргом: конверсія, консолідація, уніфікація позики, обмін облігацій за регресивним співвідношенням, відстрочка погашення, анулювання. 6. Політика реструктуризації державного боргу. 7. Проблеми і напрями удосконалення управління й обслуговування державного зовнішнього боргу України 	6
	Разом	64

8. Методи навчання

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, лекція, консультація; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, ситуаційні завдання.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

За рівнем інноваційності використовуються такі методи навчання: ситуативний (кейс-метод), брейнстормінг (мозковий штурм).

Зокрема, при викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу на практичних заняттях передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як:

Метод мозкового штурму – в процесі узагальнення результатів аналізу.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами здобувачів вищої освіти щодо даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють уміння

формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів. Найбільший ефект може бути досягнутий, якщо на практичне заняття буде запрошений фахівець-практик з питання, що винесено на обговорення. Цей метод активізації застосовується з питань, що мають проблемний характер.

Ситуаційні завдання – одна з найбільш ефективних і доступних з точки зору організації навчального процесу форм активних методів навчання. Суть його полягає у виявленні ситуації на певний момент функціонування конкретної фінансово-економічної системи (бюджетна установа). Завдання здобувачів вищої освіти – комплексний аналіз і прийняття рішення у пошуку варіанта вирішення поставленого завдання. Предметом моделювання ситуації можуть бути: економічні та фінансові процеси, наслідки їх трансформації; фінансово-економічні розрахунки (обґрунтування оптимальних рішень); наслідки прийняття управлінських рішень (зміна обсягу та напрямів діяльності, розширення ресурсного фінансового потенціалу).

Залежно від мети навчання і методичних підходів до розробки ситуацій можна застосовувати: а) прості ситуаційні завдання, що пов'язані з матеріалом однієї теми або блоком тем однієї дисципліни; б) комплексні ситуаційні завдання, які пов'язані з матеріалами декількох різноманітних тем курсу або інших дисциплін; в) проблемні ситуаційні завдання – задачі, що не мають однозначного рішення і вимагають творчого застосування раніше засвоєних принципів і методик.

В процесі формування висновків по результатах аналізу прививаються навички комплексного сприйняття фінансово-економічної ситуації, активного використання синтезу й аналізу, індукції та дедукції.

Активізація вивчення теоретичних аспектів дисципліни відбувається шляхом виконання самостійної роботи, активізація набуття практичних навиків – шляхом виконання індивідуальних завдань.

Відповідно до Положення про організацію навчання здобувачів вищої освіти НАСОА за індивідуальним графіком, студенти 4 курсу першого (бакалаврського) рівня у разі неможливості відвідувати заняття з поважних причин, що підтверджено відповідними документами, мають змогу отримати індивідуальний графік навчання, що дає їм право, визначеним у п.2.2 Положення, бути відсутніми на лекційних, семінарських та практичних заняттях та передбачає самостійне опрацювання студентом навчального матеріалу з відповідних дисциплін.

Студент, який має право на індивідуальний графік навчання, протягом перших двох тижнів нового семестру складає графік за визначеною формою (додаток 2 до Положення), погоджує його з викладачем дисципліни.

Студенти, що навчаються за індивідуальним графіком повинні своєчасно та в повному обсязі виконувати завдання поточного і модульного контролів на платформі Moodle. Виконання індивідуального графіку навчання є підставою для допущення здобувача вищої освіти до екзаменаційної сесії на загальних підставах.

Консультації студентів, як мають індивідуальний графік навчання,

здійснюється за семестровим графіком консультацій викладача. Окремий час консультування цих здобувачів вищої освіти не передбачено.

За виконання індивідуального графіку навчання відповідає здобувачами вищої освіти

Творче завдання

Творче завдання спрямоване на закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок з дисципліни „Бюджетна система”. Завдання виконується протягом опрацювання тем змістового модуля 1 та 2.

Творче завдання з дисципліни виконується у формі написання та публікації (прийняття до публікації) тез доповідей.

Вимоги до оформлення тез.

Праворуч – жирним курсивом – прізвище, ім'я по батькові автора, далі курсивом – група, спеціальність, повна назва установи, де навчається автор. Нижче, через один інтервал, по центру, жирним, великими літерами – назва доповіді. Далі через один інтервал – текст доповіді, вирівняний по ширині. У кінці тексту доповіді подається список використаних джерел.

Матеріали подаються у текстовому редакторі Microsoft Word для Windows з розширенням *.doc або *.docx. Назва файлу повинна відповідати прізвищу доповідача. Наприклад: Іваненко_Тези,

Обсяг тез доповідей – до 5 сторінок (включно) при форматі сторінки А4 (297x210 мм), орієнтація – книжкова. Поля: ліве – 25 мм, праве – 10 мм, верхнє, нижнє – по 20 мм. Шрифт – Times New Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1, стиль – Normal, абзац – 1,25. У тексті посилання позначаються квадратними дужками із вказівкою в них порядкового номера джерела за списком та через кому – номери сторінки (сторінок), наприклад: [8, с. 13].

Завдання виконується у вигляді тез доповіді на одне із переліку запропонованих питань, яке обирається здобувачем вищої освіти самостійно.

1. Значення бюджету держави як фінансового плану.
2. Бюджетне планування та прогнозування.
3. Загальний та спеціальний фонди бюджету.
4. Правовий характер бюджету як фінансового плану, його чинники.
5. Принципи і методи бюджетного планування.
6. Бюджет як економічна категорія.
7. Бюджетна політика як складова фінансової політики.
8. Призначення та структура бюджетного механізму.
9. Роль бюджету у фінансово-кредитному механізмі.
10. Бюджетний дефіцит: поняття види та наслідки.
11. Концепції збалансування бюджету.
12. Причини виникнення та джерела покриття дефіциту.
13. Методи обмеження та шляхи скорочення дефіциту бюджету.
14. Міжбюджетні відносини та особливості їх організації.

15. Бюджетне регулювання, його цілі та методи.
16. Бюджетні трансферти та їх значення.
17. Методи та джерела формування доходів бюджету.
18. ВВП як основа доходної бази бюджету.
19. Особливості та структура доходів бюджету України.
20. Податкові та неподаткові надходження бюджету. Класифікація видатків бюджету.
4. Особливості та структура видатків бюджету України.
5. Бюджетне фінансування.
6. Видатки Державного бюджету.
7. Видатки місцевих бюджетів.
8. Система бюджетного фінансування.
9. Призначення і склад видатків на економічну діяльність держави.
10. Видатки бюджету на науку.
11. Особливості видатків на соціальний захист і соціальну сферу.
12. Основи кошторисного фінансування.
13. Видатки бюджету на фінансування освіти.
14. Видатки бюджету на фінансування охорони здоров'я.
15. Видатки бюджету на фінансування культурно-освітніх закладів.
16. Видатки бюджету на фінансування фізичної культури і спорту та молодіжної політики.
17. Видатки бюджету на фінансування національної оборони.
18. Видатки бюджету на фінансування управлінських функцій держави.
19. Державний кредит як специфічна форма фінансових відносин.
20. Чинники та форми державного кредиту, їх призначення.
21. Державний борг, його структура.
22. Обслуговування державного боргу.
23. Управління державним боргом.
24. Функції держави як визначальний чинник формування бюджету.
25. Взаємозв'язок бюджету з іншими економічними категоріями.
26. Місце і роль бюджету в системі фінансових відносин.
27. Бюджетна централізація ВВП та її об'єктивні межі.
28. Тенденція зростання бюджетної централізації ВВП, чинники, що протидіють цій тенденції.
29. Забезпечення оптимальних пропорцій розподілу і перерозподілу ВВП.
30. Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані із суб'єктивним формуванням бюджету та способи їхнього вирішення.
31. Місце і роль бюджету в системі фондів грошових коштів.
32. Державний бюджет як централізований фонд грошових коштів держави, його характерні ознаки.
33. Місце і роль державного бюджету в системі фінансових планів.
34. Взаємозв'язок державного бюджету з іншими фінансовими планами

- України.
35. Правовий характер бюджету, його чинники.
 36. Бюджет як віддзеркалення економічної, соціальної і міжнародної політики держави.
 37. Поточний бюджет та бюджет розвитку місцевих бюджетів.
 38. Принципи і завдання бюджетного планування в сучасних умовах господарювання.
 39. Бюджетне планування як складова частина фінансового планування.
 40. Фактори, що впливають на стан бюджету.
 41. Бюджетний дефіцит, причини виникнення, соціально-економічні наслідки, джерела фінансування, шляхи та методи подолання.
 42. Бюджетний дефіцит в сучасних умовах державного регулювання економіки.
 43. Співвідношення ВВП держави та обсягів бюджетного дефіциту.
 44. Бюджетні повноваження учасників бюджетного процесу.
 45. Значення бюджетної класифікації для прогнозування доходів і видатків бюджетів та їх виконання.
 46. Засади розмежування доходів і видатків між окремими бюджетами.
 47. Фактори, що визначають порядок і пропорції розподілу доходів між бюджетами.
 48. Власні та закріплені доходи місцевих бюджетів. Чинники і порядок закріплення доходів.
 49. Види регулюючих доходів і порядок бюджетного регулювання.
 50. Доходи держави від підприємницької діяльності.
 51. Доходи бюджету від державних майна, угідь, послуг.
 52. Податковий метод мобілізації доходів бюджету.
 53. Склад, структура та динаміка доходів Державного бюджету України.
 54. Правове регулювання формування доходів.
 55. Організація мобілізації доходів бюджету.
 56. Структура та динаміка видатків Державного бюджету України.
 57. Функції держави, їх вплив на склад і структуру видатків бюджету.
 58. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку.
 59. Наукова класифікація видатків бюджету, її ознаки.
 60. Процесуальна класифікація видатків бюджету: програмна, функціональна, відомча та економічна.
 61. Оптимізація структури видатків бюджету, її критерії.
 62. Регуляторна політика і бюджетні інструменти фінансового регулювання економічного циклу.
 63. Роль держави у забезпеченні макроекономічної стабілізації та економічного зростання.
 64. Форми державного впливу на розвиток економіки.

65. Регуляторна політика і бюджетні інструменти фінансового регулювання економічного циклу.
 66. Завдання, засади і методологічні основи прямого державного фінансування економіки.
 67. Видатки бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце у розвитку економіки.
 68. Напрями і форми бюджетного фінансування економіки.
 69. Бюджетні інвестиції, їх види.
 70. Відомча система фінансування та фінансування інвестиційних проектів.
 71. Бюджетне фінансування інвестиційних проектів за рахунок цільових державних позик.
 72. Галузева структура видатків бюджету на економічну діяльність.
 73. Організація наукових досліджень і джерела їх фінансування.
 74. Форми і методи фінансового забезпечення установ соціальної сфери.
 75. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери, його організація, основа кошторисного фінансування.
 76. Засади бюджетного фінансування освіти, роль і місце бюджету у системі фінансового забезпечення освітніх закладів.
 77. Бюджетні заклади освіти, особливості організації їх діяльності.
 78. Бюджетне фінансування вищої освіти. Особливості кошторисного планування і фінансування у вищих закладах освіти.
 79. Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх структура.
 80. Бюджетне фінансування закладів культури, склад видатків.
 81. Бюджетне фінансування розвитку фізичної культури і спорту.
 82. Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону.
 83. Військова доктрина країни та її вплив на рівень видатків на оборону.
 84. Склад і характеристика видатків на національну оборону, порядок їх планування і фінансування.
 85. Видатки бюджетів на державне управління, їх характеристика.
 86. Видатки на утримання органів законодавчої, виконавчої влади та місцевого самоврядування.
 87. Видатки на судові та правоохоронні органи, прокуратуру.
 88. Державний борг, його структура.
 89. Внутрішній та зовнішній, поточний та капітальний державний борг.
 90. Обслуговування державного боргу. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.
 91. Управління державним боргом та його обслуговування.
 92. Проблеми і напрями удосконалення управління й обслуговування державного зовнішнього боргу України
- Творче завдання з дисципліни оцінюється в 14 балів та виконується у формі тез доповідей (написання та прийняття до публікації) (згідно

календарного плану та завдання), (якщо робота виконана не вчасно - оцінка знижується на 4 бали).

9. Методи контролю

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль модульний контроль, (розв'язання тестових та ситуаційних завдань на платформі Moodle), підсумковий контроль.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- стандартизовані тести;
- тези, стаття, реферат, есе по питаннях самостійного вивчення;
- завдання розрахункового характеру;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Оцінювання навчальної роботи здобувачів вищої освіти за видами:

Вид контролю	Вид навчальної діяльності	Оцінювання
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на семінарських заняттях, у т.ч.:	
	доповідь із створенням презентації за умови її якісного та вчасного виконання (згідно календарного плану та завдання) (оцінка залежить від повноти розкриття теми, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу, якості презентації і доповіді)	за кожен презентацію 0-4 бали, якщо робота виконана не вчасно - знижується на 1 бал; якщо здобувач вищої освіти не доповідає по виконаній роботі – її оцінка знижується на 1 бал.
	захист практичного завдання розрахункового характеру за умови його якісного та вчасного виконання (згідно календарного плану та завдання) (оцінка залежить від повноти розкриття завдання, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу, якості розрахунків і	за кожне завдання 0-4 бали, якщо робота виконана не вчасно - знижується на 1 бал; якщо здобувач вищої освіти не доповідає по виконаній роботі – її оцінка знижується на 1 бал.

	доповіді)	
	усне опитування, участь у навчальній дискусії, розв'язок практичних завдань	за правильну відповідь 1 бал
	ІНДЗ виконується у формі тез доповідей (написання та прийняття до публікації) (згідно календарного плану та завдання)	оцінка – 0–14 балів, (якщо робота виконана не вчасно - оцінка знижується на 4 бали)
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	Модульна контрольна робота 1 (розв'язання тестових завдань)	оцінка – 0–6 балів
	Модульна контрольна робота 2 (розв'язання тестових завдань)	оцінка – 0–6 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Розв'язання тестових завдань	оцінка – 0–30 балів

Система оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів вищої освіти передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять.

За результатами семестру здобувач вищої освіти отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як накопичена сума отриманих балів за всі види поточного, модульного та підсумкового контролю.

Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю здобувачами вищої освіти отримав сумарну кількість балів за три змістові модулі, що не перевищує 49 балів, то здобувачами вищої освіти вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом з дисципліни «Бюджетна система» і направляється на повторний курс вивчення дисципліни.

Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОО та Положення про академічну доброчесність у НАСОО у разі виявлення викладачем порушення студентом норм та правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п.11.8.3 Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОО, зокрема: «повторне проходження оцінювання (тест, контрольна робота, залік, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента (модуля) освітньої програми».

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота		Іспит	Сума
---	--	-------	------

Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						ТЗ			
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	T6	T7	T8	T9	T10	T11	МКР	14	30	100
4	4	4	4	4	6	4	4	4	4	4	4	6			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Бюджетна система» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня » / Укладач Т. Г. Бондарук. Київ: НАСОА, 2022. 123 с.
2. Бондарук Т. Г., Момотюк Л. Є. Методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни «Бюджетна система» для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» : методичні рекомендації. К.: НАСОА, 2021. 46 с. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/5527>
3. Бондарук Т. Г., Момотюк Л. Є. Методичні рекомендації для виконання практичних, семінарських занять з навчальної дисципліни «Бюджетна система» для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» : методичні рекомендації. К.: НАСОА, 2021. 46 с. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/5526>
4. Тести для самоперевірки, завдання для поточного (модульного) та підсумкового контролю знань здобувачів (в електронній формі, розміщені на платформі Moodle).

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу / <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Бюджетна система : підручник / за ред. д. е. н., професора В. Г. Дем'янишина, д. е. н., професора О. П. Кириленко та д. е. н., професора З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 624 с.
3. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. – Дніпро: Монолит, 2021. – 332 с.
4. Миськів Г. Бюджетна система : теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2020. – 272 с.
5. Бондарук Т. Г., Момотюк Л. Є., Мельничук Н. Ю. Бюджетний менеджмент: навч. посіб. Київ: ТОВ «Август Трейд». 2017. 890 с.
6. Луніна І. О., Бондарук Т.Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини : навч. посіб. Київ : ДП «Інформ.–аналіт. агентство», 2019. 304 с.
7. Бюджетна система: підручник / І. В. Алексєєв, Н. Б. Ярошевич, І. Ю. Кондрат, М. В. Ливдар. — Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.

Допоміжна

1. Бондарук Т. Г. Місцеві фінанси : навч. посібник. К. : ДП «Інформ. аналіт. агенство», 2013. 529 с.
2. Фінанси : навч. посібник / І.І. Пилипенко, Т.Г. Бондарук, Л.Є. Момотюк, І.С. Ігнатова. К. : ДП «Інформ.–аналіт. агенство», 2013. 467 с.
3. Oleksandr H. Osaulenko, Taisiia Bondaruk, Liudmyla Momotiuk. Ukraine's State Regulation of the Economic Development of Territories in the Context of Budgetary Decentralisation. STATISTICS IN TRANSITION new series, September 2020 Vol. 21, No. 3 pp. 129–148.
4. Taisiia Bondaruk, Nataliia Melnychuk, Igor Bondaruk Instability and its government regulation. *Baltic Journal of Economic Studies*, Volume 4 Number 2. Riga: Publishing House “Baltija Publishing”, 2018, 316 pages. P. 32-40 .
5. Бондарук Т. Г. Точки зростання та їх роль в забезпеченні стійкого економічного розвитку територій. *Економіка та суспільство*. Випуск # 28. 2021. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/532>
6. Bondaruk, T. H., Momotiuk, L. Ye., & Bondaruk, O. S. (2020). Budget Security as Factor of Economic Development of the State. *Statystyka Ukrainy - Statistics of Ukraine*, 2-3, 40-47.
7. Бондарук Т.Г. Проблеми та перспективи оцінки фіскального простору місцевих бюджетів в умовах децентралізації. *Ринок праці та зайнятість населення*. Науково-практичний журнал. 2020. № 1(61). С. 55–64.

8. Bondaruk T. H., Bondaruk I. S., Dubyna M. V. Financial sustainability as a factor of forming fiscal space of local budgets. *Economies' Horizons*. 2020. № 2(13). С. 4–16.
9. Луніна І. О., Бондарук Т. Г. Еволюція теорії та наукова концепція публічних фінансів. *Фінанси України*. 2019. № 8. С. 26–44.
10. Бондарук Т.Г. Бондарук І. С., Дубина М. В. Методичний інструментарій оцінки фінансової стійкості місцевих бюджетів України. *Світ фінансів*. 2019. № 2. С. 62-74.
11. Bondaruk T. H., Bondaruk I. S., Dubyna M. V. Conceptual approaches to the financial stability of local budgets management. *Економічні горизонти*. 2019. № 3(10), с. 23-30.
12. Bondaruk T. H., Bondaruk O. S., Kulish A. P. Influence of risks and state economic security treatments on foreign direct investments. *Economies' Horizons*. 2019. № 1(8). С. 77–88.
13. Бондарук Т. Г., Вінницька О. А., Дубина М. В., Теоретичні аспекти бюджетної децентралізації в контексті реформ державного управління в Україні. *Світ фінансів*. 2018. № 2(55). с. 7-18.
14. Bondaruk T. Dubyna M. Theoretical Aspects of Determining Business Solvency of Local Budgets. *Eurasian Academic Research Journal*. Yerevan. 2018. № 2. p. 16-22.
15. Бондарук Т. Г., Вінницька О. А. Оцінка стану децентралізації місцевих бюджетів України. *Економіка України*. 2018. № 7(680). С. 59-75.
16. Бондарук Т.Г., Бондарук О.С., Мельничук Н. Ю. Державний борг України та видатки бюджету на його обслуговування. *Статистика України*. 2018. № 1. С. 30–39.
17. Бондарук Т.Г., Бондарук І. С., Вінницька О. А. Зарубіжний досвід розвитку бюджетної децентралізації. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2018. № 3. С. 83-95.
18. Bondaruk T. G., Bondaruk I. S. State regulation of financial support of municipal authority under decentralisation conditions. *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 4 (13). Ч. 1. – С. 16–21.
19. Bondaruk T. G., Bondaruk O. S., Bondaruk I. S. Conceptual basis of mechanism of ensuring budget security. *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 3 (11). Ч. 1. С. 21–28.
20. Бондарук Т. Г., Бондарук І. С. Формування системи пенсійного забезпечення. *Економічні горизонти*. 2017. № 2. С. 38–47.
21. Bondaruk T., Melnychuk N. Theoretical Aspects of Budget Management. *Eurasian Academic Research Journal*. Yerevan. 2017. № 3 (09). p. 162
22. Бондарук Т. Г., Механізм управління бюджетними ресурсами: проблеми та перспективи удосконалення / В.О. Шевчук, Т.Г. Бондарук, Н.Ю. Мельничук // *Облік і фінанси*. – 2016. – № 3(73). - С.111-114.
23. Бондарук Т. Г., Бондарук І. С., Бондарук О. С. Переваги, позитивні наслідки та ризики бюджетної децентралізації. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2016. № 3. С. 38-48.

24. Бондарук Т. Г., Особливості державного регулювання розвитку місцевого самоврядування. *Статистика України*. 2016. № 4. С. 84–92.

25. Бондарук Т. Г. Ефективність трансферної політики в системі міжбюджетних відносин. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 5. С. 146–153.

26. Бондарук Т. Г. Економіко-статистичний аналіз формування доходів місцевих бюджетів. *Статистика України*. 2013. № 4. С. 7–15.

27. Бондарук Т. Г. Мельничук І. О. Роль міжбюджетних трансфертів у формуванні доходів місцевих бюджетів України. *Статистика України*. 2015. № 4. с. 46–52.

10. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Президента України.
URL:<http://www.president.gov.ua/>.
2. Офіційний портал Верховної Ради України.
URL:<https://www.rada.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. URL:<http://budget.rada.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Урядового порталу. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL:
<http://www.minfin.gov.ua/>.
6. Офіційний сайт Державної фіскальної служби. URL:
<http://minrd.gov.ua/>
7. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua/>.
8. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України. URL:
<http://www.me.gov.ua/>.
9. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України URL:
[http://www.mon.gov.ua.](http://www.mon.gov.ua/)
10. Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України. – URL:
[http://www.moz.gov.ua.](http://www.moz.gov.ua)
11. Офіційний веб-сайт Міністерство розвитку громад та територій України. – URL: [http://www.minregion.gov.ua.](http://www.minregion.gov.ua)